

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η θέση της πολιτικής αγωγής στην ποινική δίκη

§ 1. Η πολιτική αγωγή στην ελληνική ποινική δίκη.....	1
§ 2. Νομική φύση της πολιτικής αγωγής – Ο “μικτός” χαρακτήρας της.....	6
2.1. Η “βλάβη που προξένησε το έγκλημα” (άρ. 79 παρ. 2 στοιχ. α΄ ΠΚ).....	11
2.1.1. Η ικανοποίηση του αδικηθέντος και οι σκοποί της ποινής.....	12
2.1.2. Η συμμετοχή του αδικηθέντος στην ποινική δίκη	19
2.1.3. Συμπέρασμα	21
2.2. Εκδηλώσεις του “ποινικού” χαρακτήρα της πολιτικής αγωγής.....	24

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Νομιμοποίηση του πολιτικώς ενάγοντος

Κεφάλαιο Α: Η Ουσιαστική νομιμοποίηση

§ 3. Ενεργητική νομιμοποίηση	41
3.1. Θέση του προβλήματος.....	41
3.2. Η αναζήτηση των κριτηρίων της νομιμοποίησης	43
3.3. Το Αστικό Δίκαιο	47
3.4. Το δικαίωμα παράστασης πολιτικής αγωγής στην αλλοδαπή και στην ελληνική θεωρία και νομολογία.....	57
3.5. Συμπεράσματα και προτάσεις.....	73
3.5.1. Η “άμεση” ζημία ως “προσωπική” ζημία.....	73
3.5.2. Η “άμεση” ζημία ως έκφραση του προστατευτικού σκοπού του ποινικού νόμου. – Σχέση με το αντικείμενο της ποινικής δίκης.....	78
3.6. Η άμεση ζημία ως έκφραση του προστατευτικού σκοπού του ποινικού νόμου: Εφαρμογές	86
3.6.1. Εγκλήματα κατά ατομικών εννόμων αγαθών	86
3.6.2. Εγκλήματα κατά του Κράτους και του κοινωνικού συνόλου	109

Περιεχόμενα

3.6.3. Παραβάσεις ειδικών ποινικών νόμων (με αλφαβητική παράθεση).....	144
§ 4. Η χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης.....	187
4.1. Η πρακτική στα ελληνικά ποινικά δικαστήρια.....	187
4.2. Χαρακτήρας και σκοπός της χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης.....	189
4.3. Οι δικαιούχοι της χρηματικής ικανοποίησης.....	197
4.3.1. Η έννοια του όρου “οικογένεια”.....	199
4.3.2. Παράσταση κυοφορουμένου-νηπίου.....	204
4.4. Η δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης.....	205
§ 5. Παθητική νομιμοποίηση.....	208
5.1. Γενικά.....	208
5.2. Παράσταση πολιτικής αγωγής κατά ανηλίκου.....	211
5.3. Παράσταση πολιτικής αγωγής κατά δημοσίου υπαλλήλου.....	212
§ 6. Παράσταση πολιτικής αγωγής σε περίπτωση πτώχευσης.....	226
6.1. Παράσταση πολιτικής αγωγής του πτωχεύσαντος.....	226
6.2. Παράσταση πολιτικής αγωγής κατά του πτωχεύσαντος (πλην χρεοκοπίας).....	231
6.3. Παράσταση πολιτικής αγωγής σε δίκη χρεοκοπίας.....	233
§ 7. Παράσταση πολιτικής αγωγής των νομικών προσώπων και των μελών τους.....	236
7.1. Γενικά.....	236
7.2. Παράσταση πολιτικής αγωγής του Δημοσίου, Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	239
7.3. Παράσταση νομικών προσώπων μη κερδοσκοπικών και δημοσίων αρχών σε περίπτωση προσβολής συλλογικού συμφέροντος.....	241
7.4. Παράσταση πολιτικής αγωγής των μελών νομικού προσώπου.....	252
7.5. Παράσταση πολιτικής αγωγής ειδικά των μελών εμπορικής εταιρείας.....	256
7.6. Ειδικές περιπτώσεις.....	261
7.6.1. Παράσταση πολιτικής αγωγής εταιρείας υπό εκκαθάριση.....	261
7.6.2. Απορρόφηση ή διάσπαση του νομικού προσώπου.....	261
7.6.3. Παράσταση ενώσεων χωρίς νομική προσωπικότητα.....	262
7.7. Κριτική της ακολουθούμενης πρακτικής και προτεινόμενες διέξοδοι.....	264

Κεφάλαιο Β: Η τυπική νομιμοποίηση

§ 8. Η δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής (άρ. 82-88 ΚΠΔ).....	275
8.1. Γενικά.....	275
8.2. Στην προδικασία	276
8.2.1. Διατυπώσεις της δήλωσης (άρ. 83 ΚΠΔ)	276
8.2.2. Το περιεχόμενο της δήλωσης κατά την νομολογία (άρ. 84 ΚΠΔ).....	280
8.2.3. Η έννοια του άρθρου 84 ΚΠΔ. Κριτική και προτάσεις.....	291
8.3. Στο ακροατήριο της πρωτοβάθμιας δίκης	301
8.4. Στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο	305
§ 9. Ικανότητα παράστασης πολιτικής αγωγής	309
9.1. Φυσικά Πρόσωπα	309
9.1.1. Παράσταση πολιτικής αγωγής του ανηλίκου.....	310
9.1.2. Παράσταση πολιτικής αγωγής προσώπου που τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση	313
9.2. Παράσταση πολιτικής αγωγής των νομικών προσώπων	313
9.3. Συνέπειες της κακής εκπροσώπησης	320

Κεφάλαιο Γ: Η νομιμότητα της παράστασης πολιτικής αγωγής

§ 10. Ο έλεγχος της νομιμότητας της παράστασης πολιτικής αγωγής: Προϋποθέσεις και κυρώσεις.....	323
10.1. Πολιτική αγωγή στην προδικασία	323
10.2. Πολιτική αγωγή στο ακροατήριο. Απόλυτη ακυρότητα (άρ. 171 αριθμ. 2 ΚΠΔ)	328
10.2.1. Πότε υπάρχει παράνομη παράσταση πολιτικής αγωγής.....	329
10.2.2. Πότε ελέγχεται η νομιμότητα της παράστασης πολιτικής αγωγής.....	331
10.3. Επιδίκαση των πολιτικών απαιτήσεων κ.λπ.	334

Κεφάλαιο Δ: Λόγοι που παρακλύουν την παράσταση πολιτικής αγωγής

§ 11. Λόγοι κατάλυσης του δικαιώματος παράστασης πολιτικής αγωγής.....	337
11.1. Απόσβεση της αστικής απαίτησης λόγω εξοφλήσεως	337
11.2. Απόσβεση της αστικής απαίτησης λόγω παραγραφής	342
11.2.1. Αναστολή της ποινικής παραγραφής (άρ. 113 ΠΚ).....	342
11.2.2. Διακοπή της αστικής παραγραφής (άρ. 261 ΑΚ)	345
11.2.3. Παράσταση πολιτικής αγωγής προς υποστήριξη της κατηγο-	

Περιεχόμενα

ρίας (άρ. 64 ΚΠΔ) με αστική απαίτηση παραγεγραμμένη (άρ. 937 ΑΚ)	345
11.2.4. Δικαστικός έλεγχος της συμπλήρωσης της παραγραφής της αστικής απαίτησης.....	346
11.3. Κώλυμα παράστασης πολιτικής αγωγής λόγω προηγούμενης απόφασης πολιτικού δικαστηρίου (άρ. 66 ΚΠΔ)	352
11.4. Συμμετοχή του παθόντος στην εγκληματική πράξη – Περιπτώσεις αναγκαίας συμμετοχής.....	353
11.5. Συμπέρασμα.....	355
§ 12. Αλληλεπίδραση ποινικής και αστικής δίκης (άρ. 65-67 ΚΠΔ).....	357
12.1. Γενικά	357
12.2. Εφαρμογή του άρθρου 65 ΚΠΔ	358
12.3. Εφαρμογή του άρθρου 66 ΚΠΔ	360
12.3.1. Προϋποθέσεις	360
12.3.2. Αποδυνάμωση του άρθρου 66 ΚΠΔ: Η διατύπωση “επιφύλαξης”	364
12.3.3. Συνέπειες της παραβίασης του άρθρου 66 ΚΠΔ: Απόλυτη ακυρότητα και τρόπος διαπίστωσης της	370
12.4. Εφαρμογή του άρθρου 67 ΚΠΔ	372

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Δικαιώματα του πολιτικώς ενάγοντος στην ποινική δίκη

§ 13. Τα δικαιώματα του πολιτικώς ενάγοντος	377
13.1. Δικαιώματα στην προδικασία	378
13.2. Δικαιώματα στην κύρια διαδικασία	387

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ένδικα Μέσα του πολιτικώς ενάγοντος

§ 14. Τα ένδικα μέσα.....	397
14.1. Ένδικα μέσα κατ’ αποφάσεων γενικά	397
14.2. Πότε συντρέχει απόρριψη της πολιτικής αγωγής “επειδή δεν στηρίζεται στον νόμο”	400
14.3. Έφεση κατά καταδικαστικής απόφασεως	403
14.4. Έφεση κατ’ αθωωτικής απόφασεως.....	404
14.5. Αναίρεση κατά καταδικαστικής απόφασεως.....	405

Περιεχόμενα

14.6. Αναίρεση κατ' αθωωτικής απόφασης.....	407
14.7. Ένδικα μέσα κατ' αποφάσεων που παύουν οριστικά ή κηρύσσουν απαράδεκτη την ποινική δίωξη.....	408
14.8. Παράσταση του πολιτικώς ενάγοντος στο Εφετείο και τον Άρειο Πάγο	409
14.8.1. Γενικά στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο	409
14.8.2. Παράσταση πολιτικής αγωγής επί εφέσεως του Εισαγγελέως κατ' αθωωτικής απόφασης	411
14.8.3. Παράσταση στον Άρειο Πάγο	414
14.9. Συνέπειες αποδοχής ενδίκου μέσου του πολιτικώς ενάγοντος.....	415
14.10. Μη επιτρεπτή αίτηση επανάληψης διαδικασίας του πολιτικώς ενάγοντος	416

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

§ 15. Η πολιτική αγωγή στην σύγχρονη πραγματικότητα: αστική αγωγή, ιδιω- τική κατηγορία ή και τα δύο αλληλοσυμπληρούμενα;.....	417
15.1. Γενικά	417
15.2. Παράσταση πολιτικής αγωγής προς υποστήριξη της κατηγορίας: νομοθετικές και νομολογιακές εφαρμογές στο πλαίσιο του ΚΠΔ.....	419
15.3. Παράσταση πολιτικής αγωγής φορέων που έχουν ως σκοπό την προστασία συλλογικών συμφερόντων κ.λπ.	421
15.4. Εκτίμηση των δεδομένων και κατάληξη	423
Βιβλιογραφία	427
Λημματικό ευρετήριο	449